

Energy Valley 4

Energizing the Dutch Economy

Strategieplan Stichting Energy Valley 2012 – 2015

5 juli 2011

Voorwoord

Drenthe, Fryslân, Groningen en Noord-Holland Noord hebben de afgelopen 8 jaar met Energy Valley het voortouw genomen in de nationale energietransitie. Door intensieve publiek-private samenwerking is kennisopbouw en -toepassing in projecten versneld om de energie-industrie te versterken en concreet werk te maken van duurzame energie. Vanuit het aanwezige fundament is het energiecluster uitgebouwd en is een groot aantal nieuwe energie-investeringen en –bedrijvigheid in de regio geland. Met €25 miljard aan investeringen, 400 bedrijven en 30.000 arbeidsplaatsen is de energiesector in het Noorden een krachtige motor voor de Nederlandse economie.

De stichting Energy Valley vervult een centrale rol als netwerkorganisatie en aanjager van nieuwe energieactiviteiten. Afgelopen jaren heeft de stichting zich ontwikkeld tot kennisdrager, vakkundige projectaanjager, sparringpartner, spreekbuis en bindende factor voor de noordelijke energiesector. Het Noorden wordt dan ook gekenmerkt door een goed organiserend vermogen met nauwe samenwerking tussen de triple helix om energie-investeringen van de grond te krijgen. De ontwikkelingen vormen samen een robuust geheel van samenhangende energie-investeringen waarmee een strategische positie wordt ingenomen in de nationale en Europese energiemarkt.

Energy Valley is vanaf 2003 geëvolueerd van regio-initiatief naar cluster van nationaal belang. Dit wordt ook erkend in het huidige Regeerakkoord. Energie in het Noorden overstijgt het regiobelang en speelt steeds meer een rol van Europese betekenis. Op basis van de regionale sterkten zijn de juiste randvoorwaarden aanwezig om op een aantal tophema's de concurrentiekracht van de Nederlandse energie-industrie in Europa uit te bouwen. Dit versterkt de nationale topsector energie.

Centrale taak voor Energy Valley 4 is de verdere uitbouw van de regionale energiesterken in nationaal en Europees verband. Dit vraagt om een goede focus en gedeelde herijking van het werkprogramma van de stichting Energy Valley. Belangrijk onderdeel daarbij is de intensivering van de samenwerking met andere spelers in Nederland en Europa, alsmede de Rijksoverheid. De inzet is hier via een Energie Akkoord structurele werkafspraken over te maken om de energiesector internationaal te laten excelleren. De stichting zal daarbij als aanjager fungeren om tot een dergelijk akkoord te komen, verschillende belanghebbenden daarbij te betrekken en invulling te geven aan de werkafspraken.

Bestaande krachtige thema's zullen worden uitgebouwd en geprofessionaliseerd, met voldoende ruimte voor vernieuwing. Prominente thema's als bio-energie, groen gas, offshore wind, decentralisatie en energiebalancerend blijven centraal staan. De stichting opereert daarbij enerzijds marktgestuurd, maar zal op een aantal thema's ook een meer initiërende rol vervullen om marktpartijen te mobiliseren. Een meer gerichte uitbouw en vermarkting van het gascluster en internationale samenwerking zijn nieuwe thema's ten opzichte van het huidige werkpakket. Tevens zal meer nadruk worden gelegd op de maatschappelijke betrokkenheid voor voldoende draagvlak en om de vraagkant sterker te activeren. De stichting zal daarbij niet optreden als consumentenorganisatie met massacommunicatie, maar kan wel diverse belangen en partijen bundelen om gezamenlijk een breder publiek te informeren en involveren.

De huidige financieringsperiode van de stichting loopt eind 2011 af. Gedurende de resterende periode zullen de werkzaamheden conform het werkplan Energy Valley 3 worden uitgevoerd. Gezien de voorliggende kansen en toegevoegde waarde acht de Raad van Toezicht een continuering na 2011 gewenst. Daarbij is besloten de inhoudelijke, organisatorische en financiële invulling tijdig te bepalen zodat de continuïteit kan worden gewaarborgd en de opgebouwde slagkracht en expertise kan worden behouden. Uitgangspositie is een werkperiode van 4 jaar, met een vergelijkbare organisatorische en financiële omvang als in de huidige periode. Gezien de krimpende overheidsbudgetten is meer private bijdrage noodzakelijk. Hierdoor ontstaat ook een meer evenwichtige publiekprivate financiering.

Onderliggend strategisch plan schetst de contouren voor Energy Valley 4, opgesteld op basis van een evaluatie van de werkzaamheden in de afgelopen perioden, een analyse van de huidige (beleids)situatie, toekomstige verschuivingen en gesprekken met publieke en private stakeholders. Dit document is erop gericht met de Raad van Toezicht de focus, inzet, organisatie en financiering na 2011 te bepalen.

Werkplan Energy Valley 3

De stichting Energy Valley geeft momenteel uitvoering aan het werkplan Energy Valley 3 waarin de werkzaamheden voor de periode oktober 2008 tot en met december 2011 zijn vastgelegd.

Hoofddoel

Stimuleren van de energie-economie en -werkgelegenheid in de provincies Drenthe, Groningen, Fryslân en Noord-Holland Noord.

Kerntaken

De branding van de Energy Valley regio en het stimuleren van innovatieve energieprojecten.

Branding

Clusteruitbouw en marketing van de Energy Valley regio, inclusief de gasronde en grootschalige elektriciteitsproductie, om het noorden van Nederland als kansrijke en aantrekkelijke ontwikkelregio voor nieuwe energie-investeringen te positioneren.

Projectstimulering

Focus op energietransities die bijdragen aan energie-, klimaat- en innovatiedoelen en die tot nieuwe investeringen leiden. Prioriteiten op basis van regionale groeikansen en (inter)nationaal ontwikkelperspectief zijn:

- Innovatieve Biomassa(conversie)
 - Groen Gas
 - Energie Transitie Parken
- } Cluster Bio-energie & Warmte
- Decentrale Energie & Smart Grids
 - Offshore Windenergie
 - Carbon Capture Storage & Reuse
- } Cluster Decentrale Energie & CCS

Kennis & Opleidingen

Kennis & opleidingen is een doorsnijdend thema waarbij maximaal wordt ingezet op innovatiebevordering en kennisdeling op projecten- en programmaniveau en een goede koppeling van vraag en aanbod naar energiekennis (opleidingen & onderzoek).

Internationale samenwerking

Ondersteuning van projecten in Europees verband was niet in het werkplan Energy Valley 3 opgenomen. Vanwege toenemend belang en kansen van Europese samenwerking is in 2010 met mandaat van de Raad van Toezicht alsnog ingezet op nauwere samenwerking met Noordwest-Duitsland (Niedersachsen en Bremen) via het Interreg-project Hansa Energy Corridor.

Organisatie

23 personen (17,5 fte) van wie het merendeel in loondienst (70%). De overige medewerkers zijn gedetacheerd vanuit de partners (15%) of werken op inhuurbasis (15%). Verreweg de meeste medewerkers hebben een rol als projectaanjager, waarbij zij in de verschillende projecten samenwerken met medewerkers van bedrijven en overheden. Hierdoor wordt de slagkracht aanzienlijk vergroot.

Werkbudget

€8.050.000 voor de volledige werkperiode Energy Valley 3, gemiddeld circa €2.500.000 per jaar, op basis van 50% subsidie, 25% provincies/gemeenten en 25% bedrijfsleven/kennisinstellingen.

Nieuwe private partners

De private betrokkenheid is naast de bestaande bedrijven gedurende de projectperiode Energy Valley 3 uitgebouwd met de partners Enexis, Alliander, KEMA en Eneco. Daarnaast zijn gesprekken gaande met nog meer bedrijven om partner te worden.

Strategische focus 2011

Opzetten basis voor vervolg, via positionering op nationale topsector Energie, Energie Akkoord 2, werkafspraken stakeholders en binding (nieuwe) private partners.

Resultaten Energy Valley 3

In het actieplan 2010-2011 (juli 2010) en de projectportfolio Energy Valley 3 (juli 2010) zijn de tussentijdse resultaten van Energy Valley 3 geanalyseerd. Hieruit blijkt dat de stichting goed op koers ligt om de (subsidie)doelen te halen.

Kwantitatieve doelen

	doelen 2008 - 2011	gerealiseerd
- Publicatie Resource	7	8
- Publicatie Internet Nieuwsbrief	75	81
- Organisatie bijeenkomsten	70	61
- Leden Energy Valley Platform	250	181
- Projectadvisering/doorgeleiding	175	318
- Intensieve projectbegeleiding	100	85
- Uitgelokte investeringen	500 M€	320 M€

De uitgelokte investeringen betreffen gecommiteerde projecten (studies en kapitaalgoederen) op basis van intensieve projectbegeleiding en nog geen afgeleide investeringen door projectadvisering / doorgeleiding (w.o. bijv. BARD). Dit zal via een verdeelsleutel worden toegevoegd waarmee, tezamen met de nog lopende projectopties, de investeringsdoelen naar verwachting ruimschoots worden gehaald.

Inhoudelijke focus 2011

Consolideren en verzilveren van lopende projecten op de deelthema's uit werkplan Energy Valley 3, verzwaarde inzet op internationale samenwerking, kennis(valorisatie) en voorsortering op de nieuwe strategische positie.

Groen Gas

Begeleiding opgestarte Groen Gas Hubs en ondersteuning nieuwe Hubs, incl. doorontwikkeling afzetmodellen (o.m. in mobiliteit) en lobbybegeleiding. Verkennen vergassingspilots. EU samenwerking voor kennisuitwisseling productie, certificering en injectie.

Bio-energie

Begeleiding lopende projecten voor biocoal en biofuels om tot definitieve investering / realisatie te komen, incl. opschaling BioMCN met aanwending EU subsidie en lobby. Faciliteren nieuwe bio-energieprojecten en verkennen EU-opties.

Energie Transitie Parken

Begeleiding lopende projecten voor warmtenetten in o.m. Emmen/Coevorden, Wijster, Sexbierum, e.d. Ondersteuning Energy Ports Eemsdelta. EU samenwerking voor kennisopbouw i.k.v. programma 'low carbon industrial parks'.

Decentralisatie & Smart Grids

Begeleiding koplopergemeenten bij uitwerking smart grids (nieuwbouw)wijken als 'living labs', ondersteuning collectieve PV-projecten en duurzame Afsluitdijk (o.a. Blue Energy), bundelen MKB-partijen in Smart Grids Cluster (met de NOM), incl. ontwikkeling nieuwe diensten en producten, en verkennen EU-opties kennis/pilots.

Offshore Windenergie

Versterking windenergiecluster door bundeling van toeleveranciers voor windparken Noordzee (o.a. BARD) in North Netherlands Offshore Wind (NNOW), ondersteuning vormgeving opleidingsfaciliteiten (o.m. met NOWW en MCN), lobbybegeleiding voor concentratiebeleid en Noordzee stopcontact (E-hub), EU samenwerking voor infrastructuur en balancing.

Carbon Capture Storage & Reuse

Afhankelijk van politieke besluitvorming ondersteuning CCS demo Eemshaven via stichting Borg, incl. lobbybegeleiding en EU fondswerving. Verkennen opties offshore, synergie Rotterdam, C1/C2-chemie en CO₂-valorisatie in industrie en agro.

Kennis & Opleidingen

Begeleiding vakcentra MBO/HBO, ondersteuning vormgeving/uitwerking Energy Masters, ondersteuning opzet WSC (online), procescoördinatie uitwerking Energy Academy, incl. samenwerking ECN/TNO en onderwijsinstellingen regiobreed.

Internationalisering

Inhoudelijke participatie en inbreng partijen op deelprojecten Hansa Energy Corridor (zie ook bovenstaande EU-elementen) voor EU fondswerving, begeleiding opzet Duitse zusterorganisatie en lobbybegeleiding EU-positionering 'Region of Excellence on Energy'.

Basis voor vervolg

Aan de hand van gesprekken met de Raad van Toezicht en overige stakeholders zijn de volgende basiselementen voor vervolg benoemd:

Doelstellingen

- Hoofddoel blijft economische structuurversterking door innovatie en uitbouw van (duurzame) energieactiviteiten;
- Tweede hoofddoel blijft het leveren van een bovengemiddelde bijdrage aan nationale klimaatdoelen door uitbouw van de groene energie-industrie en door regionale toepassing.

Positionering

- Nationale positionering op topsector Energie op basis van eigen kracht ter versterking concurrentiepositie BV Nederland in Europa;
- Inbedding nationale positie en onderscheidend vermogen via werkafspraken Rijk-Regio (Energie Akkoord 2);
- Uitbouw internationale samenwerking via Hansa Energy Corridor voor EU-middelen en versterking concurrentie/kennispositie.

Focus

- Focus op een beperkt aantal tophema's die direct aansluiten bij de regionale kracht en praktijk;
- Consolideer wat in gang is gezet en bouw uit waar je sterk in bent (kennisvalorisatie);
- Wees realistisch en 'claim' geen thema's zonder voldoende (regionale) voedingsbodem;
- Benadruk kennisinfrastructuur (opleidingen & onderzoek) als drager/versneller voor nieuwe projecten, kenniseconomie en personeel;
- Organiseer regiospecifieke financieringsopties voor versterking van het competitief voordeel duurzame energie.

Branding

- Branding en profilering op basis van resultaten (activiteiten, projecten en bedrijven);
- Versterking vestigingsklimaat door uitlokken investeringen en uitbouw levendige energiegemeenschap (the place to be);
- Uitbouw platform/spreekbuisfunctie om actieve bedrijven, instellingen en projecten publicitair te laten 'scoren';
- Aandacht voor popularisatie om maatschappelijke betrokkenheid voor draagvlak/afzetmarkt en kenniswerkers/bedrijvigheid te vergroten.
- Regierol voor (publiek-private) krachtenbundeling/infovoorziening voor centrale lobby en belangenbehartiging (o.m. Rijk en EU);
- Versterkte data- en infoverzameling (monitor) van meetbare resultaten (fte's, euro's, CO₂, PJ, e.d.).

Organisatie

- Behoud slagvaardige en kundige organisatie (lean & mean) op basis van duidelijk geformuleerde taken en toegevoegde waarde;
- Gerichte inzet van mankracht op tophema's voor uitbouw bestaande kracht/kennis, volumeslag en vergroting regionale impact;
- Vanuit centrale basisorganisatie publieke en private stakeholders nauw betrekken, met behoud van onafhankelijke positie;
- Projectperiode van 4 tot 5 jaar om meer continuïteit en stabiliteit te waarborgen, met behoud publiek private financiering.

Topregio Energy Valley

Regiokracht

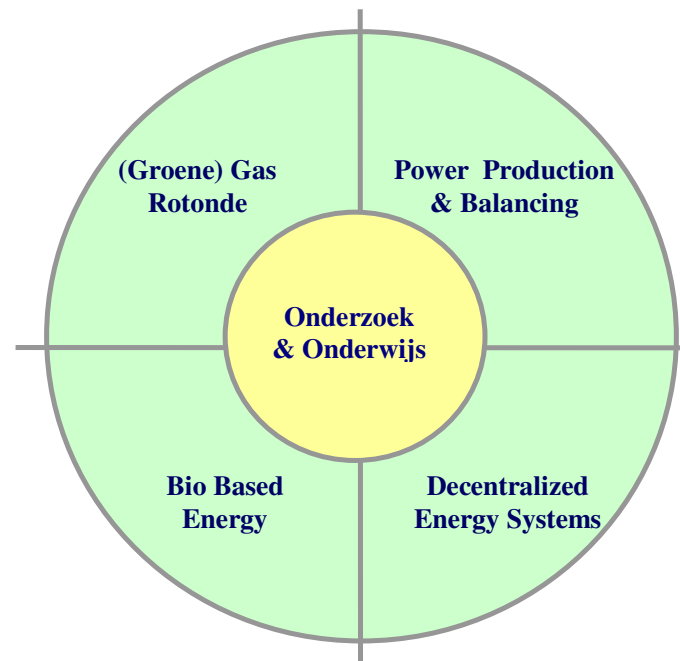
Het Noorden heeft een sterke energiebasis gezien de aardgaspositie, met een strategische rol in Europa (gasrotonde), grote multinationals, een uitgebreid netwerk aan subcontractors, unieke kennis en faciliteiten. De regio kent tevens een goed ontwikkelde maakindustrie op het gebied van gastehnologie en besturing van gasgestookte en duurzame energieapparatuur. Het elektriciteitscluster is stevig uitgebouwd met grootschalige decentrale en centrale opwekking, (inter)nationale infrastructuur en kennisopbouw. Hiermee neemt de regio ook in toenemende mate een Europese schakelrol in voor een stabiele elektriciteitsvoorziening, zeker in interactie met de gaskolom. De sterke agro- en afvalindustrie is actief met omzetting van organische reststromen in energie. Met name in de ontwikkeling van Groen Gas loopt het Noorden voorop, maar ook op het vlak van biomethanol en biocoal heeft de regio een goede (inter)nationale positie. De ontwikkeling van het energiecluster wordt gesteund door een stevige kennisinfrastructuur met nationale en internationale onderzoeksprogramma's, rondom actuele kennisthema's zoals de rol van gas als transitiebrandstof, flexibilisering/balancering en offshore wind. Het onderwijs kent een energiefocus met specifieke vakopleidingen, postdoctorale cursussen, een Energy Master en gethematiseerde kenniscentra om gehoor te geven aan de toenemende vraag naar goedgeschoold energiepersoneel voor de projecten.

Topsector Energie

Mede gezien de ontwikkelingen in het Noorden is energie door het Rijk benoemd als 1 van de 9 Nederlandse economische topsectoren. Energy Valley wordt daarbij beschouwd als cluster van nationaal belang. Met gerichte focus op de regionale energiesterkten kan het Noorden een hoofdrol vervullen in het uitbouwen van de concurrentiepositie van de nationale topsector Energie in Europa.

Topthema's

Om dit te verzilveren is verdere specialisatie op de regionale tophema's gewenst (zie figuur). Deze thema's zijn van bovenregionaal belang, onderling sterk verbonden en stevig aan de regio verankerd.

Strategisch Energieakkoord Rijk-Regio

Bij de positionering op de topsector energie staat de kracht van de regio voor de BV Nederland centraal. Op basis van de stevige focus op de tophema's wordt direct invulling gegeven aan de Rijksambities voor een competitief, innovatief en krachtige duurzame energie-industrie, alsmede de realisatie van de nationale energie- en klimaatdoelen.

Inzet is op basis van een strategisch energieakkoord met het Rijk, als opvolger van het Energieakkoord Noord-Nederland, concrete werkafspraken te maken over wet- en regelgeving, beleidsprioriteit en -ruimte, additionele middelen en synchronisatie van regionale en nationale inzet om de tophema's Europees uit te bouwen. De stichting vervult daarbij een coördinerende rol om (belangen van) kennisinstellingen, bedrijven en overheden te bundelen en (projectmatige) samenwerking te stimuleren via een gemeenschappelijk werkprogramma. Dit richt zich op vergaande krachtenbundeling op de tophema's, in samenwerking met andere spelers in Nederland en Europa, om de nationale kennispositie en industrie op deze thema's te versterken. Het lokale/regionale klimaat- en energiebeleid kan worden ondergebracht in aparte uitvoeringsprogramma's, waarbij maximale synergie wordt gezocht om ondersteunend te zijn aan de tophema's (zie figuur).

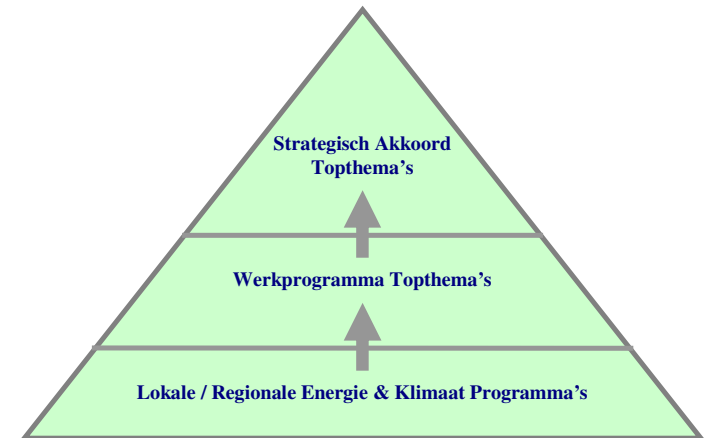
Met het strategische akkoord kan een solide basis worden gelegd voor een langdurige en intensieve samenwerking tussen Rijk en regio voor uitbouw van de tophema's, op basis van wederzijds belang en inbreng:

Regio-inbreng

- hoge organisatiegraad over de triple helix;
- centraal landsdelig uitvoeringsorgaan / aanspreekpunt;
- gebundelde (inter)nationale marketing en profilering;
- bundeling van kennis en kunde over de volledige keten;
- investeringen private sector en regionale publieke cofinanciering;
- samenwerking met Duitsland (Hansa Energy Corridor);
- fysieke en beleidsmatige ontwikkelruimte / proeftuingebied voor energie.

Rijksinbreng

- erkenning (inter)nationale tophema's en rol binnen topsector energie;
- nauwe operationele en bestuurlijke samenwerking met regiocluster;
- fiscale, juridische en regelgevingstechnische ruimte;
- toegespitste financieringsinstrumenten en middelen;
- ondersteuning bij de Europese positionering.

Zeker gezien de stringente bezuinigingen is het cruciaal de beperkt beschikbare middelen en mogelijkheden gebundeld en geconcentreerd in te zetten en hier voor langere tijd afspraken over te maken. Dit schept duidelijkheid over de inzet en beleidskeuzes vanuit Rijk en regio hetgeen cruciaal is om de ontwikkeling van de tophema's maximaal te accelereren. Het Energieakkoord moet een transparant en stabiel investeringsklimaat creëren die nodig is voor bedrijven en instellingen om hun plannen te verwezenlijken.

Bovenstaande sluit nauw aan bij het Rijksbeleid voor gefocuste inzet van mankracht & middelen, vermindering van regeldruk & overheidslagen en decentralisatie van regionaal beleid. Dit anticipeert ook op het nieuwe bedrijvenbeleid voor de topsectoren waar met de triple helix invulling aan moet worden gegeven. Intentie is de tophema's en gecentraliseerde uitvoering voor het Noorden via Energy Valley stevig in te bedden in het nieuwe bedrijvenbeleid. Dit biedt structuur om over de juiste middelen en mogelijkheden te beschikken om de tophema's met kracht door te ontwikkelen. Hierover lopen inmiddels bestuurlijke contacten tussen Rijk en regio.

Rol stichting Energy Valley

Het werkprogramma Energy Valley 4 is uitgelijnd langs de regionale tophema's om focus aan te brengen in de benodigde inzet. De bestuurlijke werkafspraken via een strategisch Energieakkoord zijn van belang om het investeringsklimaat te optimaliseren en het onderscheidend vermogen te vergroten. Een dergelijk akkoord kan partijen mobiliseren, verbinden en concrete projecten bevorderen. De stichting fungeert als centrale uitvoeringsorganisatie om met en namens de triple helix uitvoering te geven aan de werkafspraken.

Als uitvoeringsorganisatie is de stichting de centrale schakel waar publieke en private belangen samenkomen zodat op basis van nauwe interactie projecten versneld gerealiseerd worden. De kerntaken blijven actieve projectstimulering en branding, afgebakend langs de tophema's. De stichting is daarbij grotendeels marktvolgend, maar zal op een aantal thema's ook meer initiërend optreden om nieuwe marktkansen door te ontwikkelen. In sommige gevallen is sprake van een (semi-)volwassen sector waarbij de stichting fungeert als organisator en neutraal platform om bestaande projectopties verder te helpen en belangen te bundelen. Andere thema's bevinden zich meer in de ontwikkelfase, waarbij via proactieve benadering van marktpartijen nieuwe projecten gestimuleerd zullen worden.

Dit vereist een compacte organisatie met ervaren experts die complexe technische, bedrijfseconomische en bestuurlijke processen professioneel kunnen begeleiden. Uiteraard in nauwe samenwerking met de publieke en private partners. Zo kan slagvaardig en flexibel invulling worden gegeven aan de benodigde werkinzet. Op basis van een (vak)bekwame organisatie kan de stichting projecten adequaat ondersteunen als onafhankelijke organisator, strategisch-inhoudelijke denktank, verbindingsofficier en kennisleverancier. De stichting is geen projectuitvoerder, maar aanjager en wegvoorbereider om investerende partijen te faciliteren. Het publiek-private karakter en een kosteloze inzet zijn daarbij fundamenteel om te kunnen blijven opereren als onafhankelijke netwerkorganisatie en belangenbehartiger.

Met oog op versterking van de concurrentiekracht en het veranderende regiobeleid is een verzwaarde Europese oriëntatie gewenst. Dit is arbeidsintensief en kan ten koste gaan van de basistaken. Door de organisatorische en administratieve processen hiervoor apart te organiseren kan de stichting zich optimaal concentreren op het onderhouden van regionale contacten en inhoudelijke ondersteuning van projecten. Projecten die passen in de Europese context kunnen vanuit de stichting, via een apart projectbureau, worden doorgeleid naar EU-programma's. Het projectbureau dient te worden opgezet met gespecialiseerde projectbegeleiders, die ervaring en toegang hebben in Europese netwerken. Op basis van een beperkt opstartbudget kan dit projectbureau zichzelf gaan bekostigen via de projecten die worden begeleid (zie verder hoofdstuk Internationale Samenwerking, pagina 13).

Om de slagkracht te vergroten is naast de ondersteunende branding ook meer gecentraliseerde lobby gewenst. Dit is nu erg versnipperd waardoor er onvoldoende een vuist kan worden gemaakt. Gezien het publiek-private karakter en de (project)inhoudelijke expertise kan de stichting een coördinerende rol vervullen om dit te structureren en synchroniseren (zie verder hoofdstuk Branding & Lobby, pagina 15).

Zwaartepunt van Energy Valley 4 blijft gericht op projectstimulering en clusteruitbouw via specifieke inzet op de tophema's. Die wordt ondersteund met gerichte branding & lobby en een verzwaarde focus op (inter)nationale samenwerking. Aangezien de tophema's nauw samenhangen en elkaar onderling versterken, zullen ze organisatorisch als volgt geclusterd worden ondergebracht:

- Groene Gasrotonde / Bio Based Energy
- Power Production & Balancing / Decentralized Energy Systems
- Onderzoek & Opleidingen
- (Inter)nationale Samenwerking
- Organisatie & Communicatie

De beoogde werkinzet op de clusters en deelthema's is in de volgende pagina's op hoofdlijnen toegelicht.

(Groene) Gasrotonde

Kenmerken

Gezien de centrale ligging in het transportnet, ondergrondse opslag en handelsrelaties vervult het Noorden een sleutelrol als Gasrotonde van Europa. Daarbij is sprake van een sterke concentratie van de nationale industrie, kennisinfrastructuur en energiefaciliteiten rond winning, transport en handel van gas. Aardgas is daarbij als schoonste fossiele brandstof niet alleen van belang voor de voorzieningszekerheid maar ook als drager voor duurzame energie.

Huidige inzet

Hoewel de sterke gaspositie de basis vormt van Energy Valley is de stichting slechts beperkt betrokken bij het vermarkten van het betrokken bedrijfscluster en de economische structuurversterking. Bij de vergroening vervult de stichting wel een coördinerende rol, via het vormgeven van een groen gas cluster in nauwe afstemming met de bestaande gaskolom. Daarnaast wordt een ondersteunende rol vervuld in de uitbouw van (groene) gaskennis (o.m. EDGaR, Flexigas, e.d.) en verlenging van de gasketen (o.m. mobiliteit, HRe, e.d.).

Strategie EV4

Versterking concurrentiekracht en exportpositie nationale gasindustrie via een betere organisatiegraad en interactie met groene energie.

Visie EV4

De rol van gas als drager voor de nationale energie-economie en -transitie kan Europees worden uitgebouwd door de beschikbare kennis, bedrijven en faciliteiten strategisch beter te benutten. Dit versterkt niet alleen de (inter)nationale marktpositie van Gasunie, GasTerra en NAM en de sterk vertegenwoordigde toeleveranciers, maar schept ook een positief investeringsklimaat voor bedrijven als TAQA, Eneco en EDF. Dit vereist een proactieve houding om met de markt en overheden tot een transparante visie te komen voor benutting van de ondergrond op landdeling niveau (3D RO visie). Vergroening van de gaskolom creëert tevens nieuwe kansen voor partijen als Omrin, Attero, Suiker Unie en andere agro- en afvalindustrieën op het gebied van groen gas, alsmede de maakindustrie om met nieuwe producten en diensten aan de slag te gaan (BioLNG, gaskoeling, mobiliteit, etc.). Ook de netbeheerders Enexis, Alliander en Rendo zijn actief betrokken bij de vergoeden van het gasnet. Uitbouw van het gascluster vergt een goede organisatiegraad en sterke interactie met duurzame ontwikkeling om de rol en het imago van gas als transitiebrandstof te versterken. De stichting kan als onafhankelijk platform samenhang en profiel aanbrengen in het gascluster en de toeleveranciers, door partijen te bundelen en gezamenlijk te laten optrekken om zich in de etalage te zetten. Zowel voor grootschalige internationale gasprojecten (kennisexport) als voor nieuwe technologieën, producten en diensten in aansluiting op de transitierol van gas. Daarbij beschikt de regio over unieke faciliteiten en expertise die direct kunnen worden ingezet voor de voorzieningszekerheid en transitie. Denk daarbij aan grootschalige injectie van groen gas, ondergrondkennis voor aardwarmte, maar ook geabandoneerde leidingen voor transport van biogas/groen gas, restwarmte/geothermie of CO₂. Een versterkt organiserend vermogen en interactie met groene energie bevordert en de concurrentiekracht en exportpositie van de nationale gasindustrie en –kennis.

Actielijnen EV4

Uitbouw Europese positie van gas als drager van de energie-economie en -transitie via:

- Export- en ontwikkelkracht gascluster

Vergroting organisatiegraad van het gascluster door bedrijven en (netwerk)structuren te bundelen, meer profiel te geven en beschikbare kennis te ontsluiten gebruikmakend van bestaande netwerken vanuit bijv. VNO-NCW/NOM/NFIA/EVD. Projectstimulering voor valorisatie en toepassing gaskennis in nieuwe producten, business en diensten (bijv. kleinschalig en bio) LNG, vergassing, gaskoeling, e.d.). Om dit vorm te geven zal een tijdelijke kwartiermaker worden aangesteld (voor 1 jaar) die hiervoor met de sector een zelfdragend initiatief zal opzetten dat, gezien de volwassenheid van de sector, daarna zonder directe inbreng vanuit de stichting verder moet kunnen.

- Benutten gas(rotonde) bij de energietransitie

Opschaling en uitbouw lopende vergroeningsprojecten via biogas / groen gas (zie Bio Based Energy), projectfocus op andere duurzame gassen, nieuwe afzetmodellen en balancerend inflexibele duurzame elektriciteitsproductie op micro- (HRe), meso- (ETP) en macroniveau (E-hub). Met de sector en provincies formuleren van een integrale visie voor optimale inzet van het bestaande leidingennet en ondergrondse mogelijkheden voor bijvoorbeeld biogas-/groen gasinjectie, andere duurzame gassen, CO₂ of warmtetransport en opslag.

Bio Based Energy

Kenmerken

Het Noorden heeft een sterk biomassacluster met grote agro-industrieën (suiker, papier/karton, melk, zetmeel) en afvalverwerkende industrieën. Dit cluster is actief met de ontwikkeling van bio-energie, waaronder groen gas, maar ook biodiesel, bio-methanol, biocoal en aquatische biomassa. Hiermee kent de regio een sterk groeiende producerende en verwerkende industrie als fundament om de rol van biomassa voor een duurzame economie uit te bouwen en op een aantal deelonderwerpen Europees voorop te lopen.

Huidige inzet

De stichting is actief betrokken bij de uitbouw van het bio-energiecluster door een ondersteunende rol te vervullen als procesbegeleider voor pilots, kennisopbouw, afzet, politieke en financiële steun. Dit heeft zowel betrekking op kennisopbouw en productie van groen gas/biogas als biocoal en vloeibare biofuels. Nieuwe vormen van feedstock zoals algen worden gestimuleerd via pilots, om met de industrie en onderzoekscentra (praktijk)kennis op te bouwen.

Strategie EV4

Versterking bio-energie-industrie door schaalvergroting, technologische vernieuwing, innovatie en interactie chemiecluster.

Visie EV4

Focus op groen gas via vergisting en vergassing door bundeling van kennis en bedrijven in onderzoeksprogramma's en pilots ten behoeve van verdere professionalisering en schaalgrootte. Daarnaast kan de vraagkant worden versterkt door afzet in mobiliteit en chemie om de businesscase verbeteren. Een deel van de agro- en afvalindustrie, het gascluster, kennisinstituten en de netbeheerders zijn al nauw betrokken. Daarnaast zijn nieuwkomers als Ensartech en Heveskes, maar ook BioMCN en HVC actief met grootschalige vergassing. Het groen gas cluster zal worden uitgebouwd door ook andere biomassapartijen zoals Avebe, Friesland Food, ESKA, e.d. actief te betrekken, maar ook boerenbedrijven die via de Groen Gas Hubs en biogasleidingen worden ontsloten. Met biocoal lopen de bedrijven in de Dutch Torrefaction Association en Qlyte nationaal voorop. Door afzet bij de kolencentrales kan de productie worden opgeschroefd en kennis hieromtrent bij ECN worden vermarkt. BioMCN en Sunoil Biodiesel zijn sterke (inter)nationale spelers in de productie van vloeibare biobrandstoffen, met een goed innoverend vermogen. Door diversifiëren van de grondstoffen, technologische vernieuwing van het productieproces en afzet in de chemie kan de businesscase worden versterkt. Ingezet wordt op bio-cascadering en clustervorming om tot meer toegevoegde waardeproducten te komen. Bio-energie kan zo fungeren als bouwblok en kenniskatalysator voor groene producten, gevold door directe valorisatie in (fijn)chemie op termijn. Voor aquatische biomassa kan ervaring worden opgedaan met grootschalige productie voor bijvoorbeeld diervoer, met benutting van (rest)warmte en CO₂. Parallel is verdere R&D noodzakelijke om (commerciële) conversie in energie mogelijk te maken. Zowel voor de inzet van bio-energie als chemisch bouwblok als productie en omzetting van aquatische biomassa kan het Noorden fungeren als kraamkamer voor toepassing van deze nieuwe technologieën in de praktijk.

Actielijnen EV4

Uitbouw nationale en Europese positie van bedrijven- en kenniscluster rondom bio-energie en -industrie via:

- Groen gas

Bundelen van bestaande agro- en afvalindustrie, kennis en aanverwante bedrijfssectoren ter versterking van (project)samenwerking en innovatiecluster. Uitbouw productie via biomassavergisting (Groen Gas Hubs) en biomassa/reststromenvergassing, in aansluiting op bestaande gaskolom en in acht name van duurzaamheidscriteria, (EU) samenwerking kennisopbouw/optimalisatie productie, injectie, certificering, handel en transport in nationaal en internationaal kader.

- Bio-energie als opstap naar Bio Based Economy

Blijvend ondersteunen van biomassaconversie projecten met nadruk op technologische vernieuwing/innovatie, diversificatie van grondstoffen, (praktische) kennisopbouw, (inter)nationale samenwerking, projectaanjaging en waarborging duurzaamheidscriteria. Verbreding afzetmarkt van bio-energiedragers, zowel als brandstof (lokale (micro-)WKK met efficiënt warmtebenutting, mobiliteit, e.d.) als grondstof (chemie tot farma), alsmede uitbouw kennispositie voor alternatieve feedstock (aquatische biomassa) en valorisatie daarvan.

Power Production & Balancing

Kenmerken

Het elektriciteitscluster is sterk ontwikkeld met nieuwe centrales, (inter)nationale netwerkverbindingen en de bouw van grootschalige windenergie voor de kust. Met de centrale en decentrale opwekking en transnationale hoogspanningskabels wordt voor elektriciteit ook een bovenregionale positie ingenomen. In combinatie met de flexibele gascentrales en ligging ten opzichte van grote windparken kan een strategische schakelrol worden ingenomen in het balanceren van de elektriciteitsvraag en -aanbod in Noordwest-Europa.

Huidige rol

De stichting is actief betrokken bij de uitbouw van het elektriciteitscluster. Voor offshore windenergie wordt met de NOM een coördinerende rol vervuld voor passende infrastructuur en uitbouw van het bedrijfscluster in Noord-Holland Noord en Eemshaven. De stichting heeft geen directe rol bij de nieuwe centrales, maar is wel actief met de voorbereidingen voor een CCS-demo en CO₂-hergebruik. De haalbaarheid hiervan wordt sterk bepaald door het politieke klimaat en beschikbaarheid van EU-fondsen.

Strategie EV4

Uitbouw innovatieve elektriciteitscluster via grootschalige decentrale opwekking en vergroening centrale opwekking.

Visie EV 4

Gezien de strategische ligging en havens kan de industrie rond de bouw, onderhoud en ontsluiting van offshore windenergie stevig worden uitgebouwd, zowel voor de Nederlandse windparken van BARD, maar ook voor belendende Duitse parken. Hiervoor worden (met de NOM) ontwikkelende en toeleverende bedrijven zoals RWE/Essent, Eneco, KDE, Harakosan, Van Oord, BAM, Sjouke Dijkstra, Wagenborg, e.d. geclusterd in Northern Netherlands Offshore Wind (NNOW). Vanuit dit cluster zal worden ingezet op vergaande ketensamenwerking, concentratie van offshore windparken en collectieve infrastructuur om de kosteneffectiviteit en concurrentiekracht te vergroten. Voor de opgave van wind op land zal met de provincies een integrale visie op landsdeel niveau worden opgesteld om de noordelijke opgave efficiënt en effectief te verwezenlijken. De diversificatie en decentralisatie van de elektriciteitsproductie vraagt om een goede integratie in het bestaande energiesysteem, met geavanceerd vraag- en aanbodmanagement, voldoende back-up en opslagcapaciteit. De unieke gaspositie biedt daarbij een onderscheidend profiel om een sleutelrol te vervullen in een stabiele Europese elektriciteitsvoorziening via slimme interactie tussen inflexibele en flexibele productie (gascentrales) met voldoende buffercapaciteit (gasopslag). Daarnaast is behoefte aan meer directe opslagcapaciteit om tijdelijke overproductie van elektriciteit op te vangen. Dit kan op lokaal niveau via smart grids, maar op macroniveau is naast dynamische af- en aanschakelcapaciteit ook behoefte aan opslag via bijvoorbeeld Compressed Air Energy Storage (CAES) en buffering via waterstof. De ontwikkeling van innovatieve opslagtechnologieën zal via pilots worden gestimuleerd. De centrale opwekking kan worden vergroend met biobrandstoffen en door CO₂ af te vangen als grondstof voor chemie en tuinbouw, dan wel (offshore) op te slaan in de ondergrond.

Actielijnen EV4

Versterking Nederlandse duurzame productiecluster en Europese balanceringsfunctie voor elektriciteit via:

- (Offshore) Windenergie

Bundeling windenergiebedrijven en -kennis, stimulering concentratiegebied Noordzee Noord met passende (trans)nationale infrastructuur en vormgeven interprovinciale visie voor windenergie op land. Opstellen strategie voor elektriciteitproductie en -infrastructuur ten behoeve van ontsluiting decentrale opwekking, slimme netwerksturing en flexibilisering via gascentrales (E-hub).

- Energieopslag en -infrastructuur

Stimuleren van innovatieprojecten en kennisopbouw voor (grootschalige) energieopslag, zowel via buffering op het net, balancering op basis van gascentrales, hoge-temperatuur-opslag als directe opslag in de vorm van waterstof uit windenergie of elektriciteitsoverschotten, compressed air energy storage (CAES), elektrisch vervoer, e.d.

Decentralized Energy Systems

Kenmerken

Het Noorden bevindt zich in de nationale voorhoede als het gaat om decentrale energieoplossingen. Met slimme energiewijken bij een aantal koplopergemeenten (living labs) en bundeling van kennis en bedrijven op dit vlak. Maar ook met industriële ecosystemen (Energie Transitie Parken) en warmteprojecten. De regio is tevens een incubator voor veelbelovende innovatieve opwekkingstechnologieën zoals energie uit water (Blue Energy, Tocardo), collectieve zonnestroom, e.d.

Huidige rol

De stichting is actief betrokken bij de ontwikkeling van innovatieve decentrale energiesystemen. Door ondersteuning van gemeenten bij smart grids op wijkniveau (afzetmarkt) en het clusteren bedrijven voor nieuwe producten en diensten. Industrieën worden ondersteund bij het opstellen van business cases voor lokale ketens en/of aanleg van warmtenetten op industrieterreinen (Energie Transitie Parken). Pilots voor innovatieve decentrale energietechnologieën zoals Blue Energy en Tocardo worden ondersteund om praktijkkennis op te doen.

Strategie EV4

Uitbouw bedrijvigheid decentrale energiesystemen via pilots en clustering bedrijven/kennis.

Visie EV 4

Benutting van woningen voor decentrale energieopwekking vereist een goede afstemming tussen de lokale productie en consumptie. Zowel voor de kosteneffectiviteit als voor een stabiele energievoorziening. Kennispartijen zoals ECN, RenQi, TNO en KEMA, alsmede de netbeheerder Enexis en Alliander lopen hierin voorop. Deze partijen worden vroegtijdig gekoppeld aan woningbouwplannen op gemeentelijk niveau om tot praktische toepassing te komen. Met de pilots wordt (praktijk)kennis opgedaan, leren partijen samenwerken en wordt een lokale vraagmarkt gecreëerd. Door clustering van installateurs, dienstverleners en de maakindustrie (met de NOM) worden partijen gemobiliseerd om hier nieuwe producten en diensten voor te ontwikkelen. Op industrieel niveau kan de koppeling van lokale vraag en aanbod naar energie en grondstoffen flinke milieu- en kostenvoordelen opleveren. Dit stimuleert procesinnovaties en versterkt het vestigingsklimaat. Vanwege de betrokkenheid van vele belanghebbenden is dit vaak een complex proces. Op diverse locaties zoals het in Wijster, Zuidoost-Drenthe, Eemdelta, Noordoost-Friesland, Agriport, e.d. worden business cases ontwikkeld voor lokale ketenprojecten en/of warmtenetten. Daarmee wordt tevens een robuust systeem ontwikkeld dat eventueel gecombineerd kan worden met geothermie of ondergrondse warmteopslag. Door inbreng van proceskennis kan de stichting ondersteunen bij de planvorming, het betrekken van relevante instanties, het koppelen van lokale vraag en aanbod en het verwerven van draagvlak. Vooral op het gebied van energie uit water en energie uit de ondergrond wordt een aantal veelbelovende innovatieve opwekkingstechnologieën. Dit past goed bij de beschikbare kennis, ondergrondse mogelijkheden en positie als Deltaregio. De stichting biedt ondersteuning aan deze decentrale energie-innovaties door met de initiatiefnemers een business case op te stellen voor pilots om praktijkkennis op te doen, kennis- en bedrijfspartners aan te trekken en financiële steun te verwerven. Op deze wijze kan het noorden als kraamkamer fungeren voor deze nieuwe technologieën.

Actielijnen EV4

Uitbouw bedrijven en kenniscluster slimme, decentrale energiesystemen via:

- Decentrale energiesystemen in woonwijken en industriële complexen

Met gemeenten, netbeheerders en kennispartners projectmatige realisatie van voor slimme energiewijken om praktijkkennis op te doen en marktvoorwaarden te creëren voor nieuwe producten/diensten vanuit het georganiseerde bedrijfsleven. Proces- en projectondersteuning van industrieën bij lokale/regionale keten- en warmteprojecten, inclusief koppeling van vraag en aanbod bij Energie Transitie Parken of Industrial Smart Grids.

- Innovatieve decentrale energieopwekking

Ondersteunen decentrale energie-innovaties zoals Blue Energy, Tocardo, collectieve zonnestroom, e.d., met speciale aandacht voor decentrale energie op de Afsluitdijk. Opstellen Masterplan Warmte met (rest-)warmtekaart en strategische visie voor aanwending (bestaande) infrastructuuropties, restwarmte en ondergrondse warmte (levering en opslag) om tot robuuste lokale warmtesystemen te komen.

Onderzoek & Opleidingen

Kenmerken

De noordelijke kennisinstituten kennen een sterke energiefocus met mbo-, hbo- en wo- opleidingen, diverse nationale en internationale onderzoeksprogramma's en onderzoeksfaciliteiten. Tezamen met ECN en TNO Energie beschikt het noorden over een sterk groeiende kennisbasis. Dit is nog wel gefragmenteerd. Structurele uitbouw vergt meer samenhang - onderling en met het bedrijfsleven - en een sterker profiel om kenniswerkers aan te trekken. Dit is cruciaal voor de innovatiekracht en de groeiende personeelsbehoefte.

Huidige rol

Kennisinstellingen worden door de stichting aangehaakt bij concrete projecten om (praktijk)kennis op te doen. Via Hansa Energy Corridor worden de Europese banden aangehaald om de kennispositie uit te bouwen. De stichting is als procesbegeleider actief bij het opzetten van onderzoek- en onderwijsprogramma's. Recent is het initiatief voor een Energy Academy gestart om de krachten over de volledige kennisketen te bundelen en uit te bouwen. De stichting vervult een coördinerende rol bij de verdere uitwerking hiervan

Strategie EV4

Uitbouw kennisbasis en -profiel via bundeling opleidingen & onderzoek in Energy Academy/Colleges in afstemming met marktvrage.

Visie EV4

Een goede kennisinfrastructuur is cruciaal voor een innovatieve, duurzame energie-economie. Zowel voor goedgeschoold personeel als versterking van de innovatiekracht. De kennisbasis kan worden uitgebouwd door samenhang aan te brengen en de organisatiegraad te vergroten. Door gestructureerde uitbouw van alfa, bèta en gamma kennis op de tophema's ontstaat een complementair pakket aan fundamenteel, funderend en toegepast onderzoek & onderwijs, dat aansluit bij de kennisbehoefte. Daarbij zal de combinatie worden gelegd tussen traditionele energie en duurzame energie (transitiedenken), technische en niet-technische kennisvelden, alsmede kennisvalorisatie en ondernemerschap om te voorzien in de groeiende vraag naar vakmensen, energiespecialisten en -ondernemers. Via een krachtenbundeling in de Energy Academy zal het profiel worden versterkt om meer toponderzoek en kenniswerkers aan te trekken en kennis beter te ontsluiten voor de markt. Bestaande mbo-, hbo- en wo- kennis zal daarbij goed op elkaar moeten worden afgestemd door gecoördineerde aanpak en afstemming tussen de instituten onderling. Gezien de rol van de RUG en HG zal dit zich deels concentreren in Groningen, waarbij ook andere instituten in de regio (w.o. ECN, TNO, MCN en andere hogescholen) en daarbuiten moeten worden aangehaakt. Specifiek onderdeel is de ontwikkeling van een Energy Campus Groningen als fysiek verzamelpunt voor onderzoek, onderwijs en (startende) ondernemers. Hiervoor dient een geschikte locatie te worden ontwikkeld met passende faciliteiten. Zodra dit beschikbaar is, kan de stichting een katalyserende rol vervullen door zich hier ook te vestigen (first mover). Daarnaast zal worden ingezet op Energy Colleges nabij de industrie als praktijkcentra voor markt en mbo. Met de ROC's zal een plan van aanpak worden opgesteld om het organiserende vermogen te bevorderen en pro-actiever richting de markt te kunnen opereren. Op basis hiervan kan een aantal vakcentra worden gecreëerd waarbij concrete opleidingsvraagstukken met het bedrijfsleven in een praktijkomgeving kunnen worden bediend. Vanuit de versterkte organisatiegraad via de Energy Academy en Colleges kunnen de kennisinstituten nauwer worden betrokken bij innovatieprojecten in nationaal en internationaal verband om kennisontwikkeling te stimuleren en verankeren.

Actielijnen EV4

Uitbouw van energieonderzoek en -onderwijs en versterking van de nationale en Europese innovatiekracht op de tophema's via:

- Energy Academy

Met de kennisinstituten formuleren van een integraal programma en platform voor energieonderzoek en -onderwijs op mbo, hbo en wo niveau op de tophema's met versterkte profilering. Focus op topwetenschap in combinatie met toegepast onderzoek & onderwijs en samenwerking met het bedrijfsleven voor meer kennisvalorisatie. Internationale samenwerking tussen kennisinstituten op projectbasis.

- Energy Campus & Colleges

Uitwerken businessplan voor Energy Campus Groningen met ondersteunende services, diensten en faciliteiten om onderzoek, onderwijs en (startende) ondernemers in een creatieve omgeving te bundelen. Met industrie en mbo opzetten van vakcentra voor toegepaste kennis (Energy Colleges) gelieerd aan concrete projecten / opleidingsvraagstukken (warmtenetten, windenergie, balancing, biorefinery, etc.)

(Inter)nationale Samenwerking

Kenmerken

De noordelijke tophema's hebben een bovenregionaal karakter. Dit kan worden benut om de internationale concurrentiekracht van de topsector Energie uit te bouwen. Dit vraagt om nauwe samenwerking met andere spelers in Nederland en daarbuiten. Op deze wijze kan een versterkte Europese topositie worden ingenomen. De focus ligt daarbij op functionele samenwerking voor uitbouw van de tophema's en de economische structuur van het energiecluster.

Huidige rol

De stichting fungeert als netwerkorganisatie. Daarbij is sprake van een regio-oriëntatie vanwege het directe relatienetwerk en krachtige energiecluster. Dit wordt wel gekenmerkt door groeiende nationale samenwerking. Via het project Hansa Energy Corridor is procesgeld vrijgemaakt om de alliantie met Nedersachsen en Bremen uit te bouwen, met een sterke rol voor de kennisinstellingen om met bedrijven projecten op te zetten. De stichting coördineert daarbij de Noord-Nederlandse inbreng.

Strategie EV4

Uitbouw projectmatige nationale en internationale samenwerking ter versterking van de tophema's.

Visie EV4

De (inter)nationale samenwerking wordt op projectbasis uitgebouwd om de economische structuur en concurrentiekracht van de topsector energie te versterken. De nationale samenwerking heeft zowel betrekking op de topsector energie, als op synergie met andere topsectoren. Zowel met bedrijven en kennisinstellingen in Rotterdam en Wageningen op Bio Based Economy of het Hightech cluster Eindhoven voor slimme energieapparatuur. Maar ook de watersector voor energie uit water en vergisting of het ICT en sensorcluster voor smart grids. De internationale samenwerking richt zich op pan-Europese projecten die aansluiten bij de regionale kenmerken en expertise van Noord-Nederland en Noordwest Duitsland. Zoals offshore infra, groen gas, decentralisatie en energiebalancering of juridische, economische en institutionele vraagstukken. Zo kunnen ook andere lidstaten worden betrokken om EU-fondsen aan te wenden voor onderzoeks-, kennis- en demoprojecten. Met het project Hansa Energy Corridor is de basis gelegd voor uitbouw van de energierelatie tussen Noord-Nederland en -Duitsland. Voor uitbouw van de projectmatige samenwerking zal geen grensoverschrijdende uitvoeringsorganisatie worden opgezet. De stichting organiseert op projectbasis de inhoudelijke inbreng vanuit de Nederlandse zijde en de Duitse partners zullen dit vanuit hun zijde doen. Aangezien het opzetten van EU-projecten zeer arbeidsintensief is en specifieke kennis vereist over EU-programma's en netwerken zal het projectmanagement en -administratie wel separaat worden georganiseerd. De stichting kan zich zo concentreren op het organiseren van inhoudelijke inbreng vanuit Noord-Nederlandse bedrijven en instellingen. Geschikte projecten met transnationale coalities kunnen vervolgens verder worden begeleid (position papers / submissions, subsidiescans, e.d.) richting EU-programma's zonder dat dit ten koste gaat van de reguliere taken van de stichting. Bij de projectuitvoering kan ook het management en de administratie worden geregeld, waarmee inkomsten kunnen worden gegenereerd zodat dit kostendekkend kan worden georganiseerd.

Actielijnen EV4

Uitbouw nationale en internationale samenwerking via:

- (Inter)nationale allianties op projectbasis

Actief betrekken van relevante nationale en internationale partners bij ontwikkel- en investeringsprojecten. Nationaal zowel binnen de topsector energie als richting de overige (noordelijke) topsectoren. De internationale samenwerking met Noordwest-Duitsland zal in het kader van Hansa Energy Corridor worden uitgebouwd met pan-Europese projecten in aansluiting op de regio. De stichting fungeert daarbij als uitvoeringsorganisatie voor het organiseren van de inbreng vanuit Noord-Nederlandse bedrijven en instanties.

- Opzetten administratieve back-office EU-projecten

Het opzetten en afhandelen van EU-projecten wordt niet beschouwd als kerntaak van de stichting en dient derhalve apart georganiseerd te worden. Dit vereist specialisten van hoog niveau en goede Europese contacten. Dit kan met een beperkt opstartbudget zelfvoorzienend worden gemaakt via inkomsten uit de administratieve ondersteuning van gehonoreerde projecten. Op deze wijze kan dit worden ingevuld zonder dat het teveel drukt op de bestaande organisatie en werkbudget.

Doelstellingen / Targets

Het huidige investeringsprogramma in de Energy Valley regio is fors met €23,5 miljard aan gecommitteerde investering die de komende tijd zullen worden gerealiseerd. In de Energy Valley 4 periode is een additioneel pakket aan investeringen voorzien van naar schatting €12 miljard. De verwachting is dat op basis hiervan meer dan 9.000 nieuwe energiebanen in de Energy Valley regio kunnen worden gecreëerd, waarmee het noordelijke werkgelegenheidsaandeel in de totale Nederlandse energiesector stijgt van een derde naar bijna de helft. Eveneens wordt verwacht dat in de Energy Valley 4 periode 25 (nieuwe) start ups en een gelijk aantal nieuwe bedrijfsvestiging in Noord-Nederland zullen neerslaan. De opwekkingscapaciteit voor elektriciteit zal worden uitgebreid met een additionele 3.500 MW, bovenop de reeds bestaande 8.700 MW. De groen gasproductie gaat drastisch omhoog met een geprognosticeerd productievolume van 500 miljoen m³ per jaar. De vermeden jaarlijkse CO₂ emissies van kunnen daarbij oplopen naar 6-7 Mton CO₂ waarmee een bovengemiddelde bijdrage aan de nationale doelstellingen wordt geleverd. Het gaat hierbij om een conservatieve schatting, deze moet verder worden gekwantificeerd.

De resultaten worden onder meer geboekt via windparken, Groen Gas Hubs (vergisting als ook vergassing), CO₂-valorisatie, 2^e generatie biobrandstoffen, slimme energiewijken, innovatieve decentrale energieopwekking, restwarmtetoepassing binnen de gebouwde omgeving en de industriële omgeving in o.m. Energie Transitie Parken. Een robuuste kennisinfrastructuur is een sleutelfactor voor het functioneren van een innovatieve en duurzame energie-economie. De uitbouw en versterking van het energieonderzoek en -onderwijs gecombineerd met de (internationale) innovatiekracht zal door het opstellen van een integraal programma gericht op de kenniskolom (v)mbo-hbo-wo vorm krijgen in de Energy Academy. De inrichting van een energie-incubator in Groningen en Energy Colleges als vakcentra in de noordelijke regio met de kennisinstellingen, industrie en klein industriële bedrijfsleven zal de kennispositie, en daarmee de (inter)nationale concurrentiekracht en economische potentie, aanzienlijk versterken. Enkele sleutelindicatoren zijn onderstaand weergegeven.

	<i>Bestaand</i>		<i>2012 - 2015</i>
Investeringen Energy Valley regio	23.500 M€	additioneel	12.000 M€
(Groene) Gasrotonde	7.500		5.000
Bio Based Energy	1.500		2.500
Power Production & Balancing	12.000		3.000
Decentralised Energy Systems	800		1.000
Onderzoek & Opleidingen	500		500
Overig	1.200		pm
Werkgelegenheid Energiesector ^I			
Landelijk	43.000 fte ^{II}		55.000 fte
Noorden	16.000 fte ^{III}		25.000 fte
Bedrijven			
Nieuwe start-ups Energy Valley regio	-		25
Nieuwe bedrijfsvestiging Energy Valley regio	-		25
Groen gas Productie	60 miljoen m ³		500 miljoen m ³
Elektriciteitsproductie	8.600 MW / 60 TWh		3.500 MW / 13 TWh

^I winning/productie, transport en handel in olie/gas en elektriciteit, (duurzame) energietechnologieën en -diensten, excl. installatiebranche

^{II} cijfers uit 2008, gebaseerd op 'Nederlandse clusters in kaart gebracht', Dialogic 2010 i.o.v. Ministerie EZ/AgentschapNL

^{III} cijfers uit 2006, gebaseerd op 'Mid-term evaluatie Energy Valley', CAB 2008 i.o.v. Stichting Energy Valley (excl. installatiebranche), 25.000 incl. installatiebranche

Branding & Lobby

Kenmerken

In de Energy Valley regio wordt een uniek investeringsprogramma gerealiseerd. Een gerichte en gebundelde branding heeft daarbij de aanzuigende werking voor nieuwe investeerders versterkt. Dit is altijd gebaseerd op concrete resultaten en nieuwe marktkansen om de dynamische energieomgeving kracht bij te zetten, hetgeen stevig heeft bijgedragen aan de nationale en internationale positionering van het Noorden als innovatieve en aantrekkelijke energieregio.

Huidige rol

De stichting fungeert als centrale netwerkorganisatie en spreekbuis voor het noordelijke energiecluster. In dit verband wordt via diverse communicatiekanalen (website, kwartaalblad resource, free publicity, e.d.) en vertegenwoordiging op beurzen en lezingen het Noorden als Energy Valley regio neergezet. Daarnaast versterkt de stichting het organiserend vermogen van de triple helix o.m. via het Energy Valley Platform en talrijk informatie- en netwerksessie. Dit richt zich op het bedrijfsleven en besluitvormers, niet op de particuliere consument.

Strategie EV4

Versterken (inter)nationale positie en maatschappelijke betrokkenheid door gebundelde projectenbranding en –lobby.

Visie EV4

Nadruk blijft liggen op concrete projecten en marktkansen. Gezien de Europese ambities wordt de internationale profilering versterkt via meertalige informatieverspreiding (website, brochures, e.d.) en vertegenwoordiging op internationale energiebeurzen. De tophema's zullen publicitair worden uitgevent via icoonprojecten die (inter)nationaal onderscheidend zijn. Bijvoorbeeld de Energy Ports Eemsdelta, Hotspot Zuidoost-Drenthe, ETP Midden-Drenthe, Duurzame Afsluitdijk, Energy Board Noord-Holland Noord en de Energy Academy / Colleges. Het is daarbij van belang het samenhangende geheel en het sterke merk Energy Valley te benadrukken. Het organiserend vermogen zal worden uitgebouwd door experts en belanghebbenden op de tophema's te bundelen om ze nauwer te betrekken en nieuwe allianties te bevorderen. Het Energy Valley Platform zal daarbij worden geclusterd om concrete vraagstukken te bespreken en kennis te delen. Daarbij zal tevens worden ingezet op het verbreden van de nationale betrokkenheid. De kennisdeling en positionering zullen via beurzen en congressen worden ondersteund, zowel via (mede)organisatie als deelname aan andere relevante bijeenkomsten. Het is tevens van belang beter en meer gebundeld te lobbyen. Zowel in Den Haag als in Brussel. Tot op heden is dit ongestructureerd waardoor niet altijd het juiste krachtige signaal kan worden afgegeven. De stichting kan een coördinerende rol vervullen in het synchroniseren van de lobby vanuit regionale overheden en bedrijfsleven via bundeling in belangengroepen op projectthema (zoals de Task Force Groen Gas). Het wordt ook steeds relevanter het grote publiek te informeren en involveren. Zowel om het maatschappelijke draagvlak voor de energie-investeringen te vergroten, als ook om nieuwe kenniswerkers en studenten aan te trekken en de vraagkant meer te activeren. De stichting is daarbij geen consumentenorganisatie gericht op massacommunicatie richting burgers, maar kan wel ondersteuning bieden aan bedrijven en publieke partners om het grote publiek te bereiken. Dit zal worden vormgegeven via natuurlijke dragers voor publiekscommunicatie zoals reeds in gang gezet bij FC Groningen, Frisian Solar Challenge, Groen Loont, e.d., maar ook via projecten die dicht bij de burger staan (slimme energiewijken, duurzame mobiliteit, etc.)

Actielijnen EV4

- **Lobbysynchronisatie**

Versterking van de tophema's vergt gebundelde lobby. Zowel naar het Rijk als de EU. De stichting zal optreden als coördinator om lobby uit bedrijfsleven en overheid maximaal te synchroniseren. Daarbij is ook sterke behoefte aan goede dataverzameling en monitoring om op basis van harde feiten de lobby te voeden. De stichting zal daarbij de benodigde data verzamelen, bewerken en updaten om over actuele gegevens te beschikken. Deze business intelligence kan worden gefaciliteerd door het initiatief Ediaal van EDI.

- **Community building**

Naast vakbeurzen en congressen zal via virtuele netwerkvorming de kennisdeling worden bevorderd, dit is samenwerking met het World Sustainability Centre. Met directe belanghebbenden zal meer worden ingezet op publieksgerichte communicatie via natuurlijke dragers. De stichting zelf is daarbij niet gericht op het grote publiek, maar kan ondersteuning bieden om onder de collectieve noemer Energy Valley het grote publiek te bereiken. Dit dient per gelegenheid georganiseerd en gefinancierd te worden.

Focus Provincie Drenthe

Huidige rol

- De provincie Drenthe beschouwt ook komende collegeperiode (2011-2015) energie van grote economische betekenis en zet daar stevig op in. Nadruk ligt op het verminderen van de afhankelijk van fossiele brandstoffen, met specifieke aandacht voor ruimtelijke implicaties. De Omgevingsvisie Drenthe (o.m. voor windenergie) en structuurvisie Ondergrond bieden daarbij het driedimensionale ruimtelijk-economische kader om tot nieuwe energielandschappen te komen. De noordelijke economische speerpunten, w.o. energie, zullen daarbij via de ruimtelijk-economische agenda worden aangehaakt bij de nationale topsectoren en het Europese beleid.
- In noordelijk verband wordt ingezet op een Energieakkoord met het Rijk en private partijen, met focus op productie, distributie, kennis en innovatie. Hierbij dienen goede afspraken te worden gemaakt over de wederzijdse rollen, bijdragen en verantwoordelijkheden vanuit de betrokken publieke en private partijen. De robuuste onderdelen van het Klimaat & Energie programma zullen worden gekoppeld aan het Energieakkoord. Het 100.000 woningen- en voertuigenplan worden in hernieuwde vorm in noordelijk verband voortgezet. De uitvoering van grote projecten wordt ondergebracht in de Drentse Energie Organisatie (DEO).
- Op basis van lopende projecten en de bestaande economische structuur zal de positie als voorbeeldprovincie voor energietransitie en landbouwinnovatie (Bio Based Energy) worden uitgebouwd. Daarbij wordt een sterke focus gelegd op Zuidoost-Drenthe/Veenkoloniën. Onder meer door het bieden van regelruimte en de koppeling van energiedoelstellingen en landschapsbeheer. Opslag van kernafval is uitgesloten. Ten aanzien van de kennisinfrastructuur wordt ingezet op een vernieuwend onderwijsaanbod via een energy-academy (wo en hbo) en energy-college (mbo).

Energy Valley geeft actief ondersteuning aan de Drentse energie-economie via diverse projecten met een nadruk op bio-energie / Groen Gas en decentrale energiesystemen, w.o. (rest)warmtebenutting in de industrie en slimme energiewijken. Aantal toonaangevende projecten met actieve betrokkenheid van de stichting zijn (niet-limitatief):

- Energie Transitie Park Midden-Drenthe, o.m. met vestiging Noblesse Proteins en (rest)warmtenet
- Groen Gas Hub Attero (op ETP Midden-Drenthe)
- duurzaam tankstation en infocentrum Green Planet Pesse
- Smart Grids pilot Nieuwveense Landen Meppel
- grootschalige uitrol zonPV Assen; koppeling Smart Grids en Sensor City Assen
- grootschalige warmtenet Europark Coevorden-Emlichheim
- verduurzaming Emmtec bedrijventerrein
- medeorganisator congres Grounds For Change inzake energielandschappen

Strategie 2012 – 2015

De stichting is nauw betrokken bij diverse Drentse projecten / projectopties met name op het vlak van bio-energie en decentrale energieoplossingen. Dit sluit nauw aan bij het nieuwe Drentse collegeprogramma en zal ook voor komende periode gecontinueerd worden. Speciale aandacht zal uitgaan naar ETP Midden-Drenthe, Groen Gas Hubs, regio Assen, Zuidoost-Drenthe/Veenkoloniën in relatie tot biobased energy, (rest)warmtebenutting, (mbo) onderwijs & onderzoek, ondergrond en slimme decentrale energie in woonwijken. Op hoofdlijnen ligt de inhoudelijke focus op:

- biogas / Groen gas, met blijvende steun huidige en nieuwe Hubs (o.m. via koppeling productie-gebruik in mobiliteit)
- biobased energy / economy o.m. via aanhaking agro-industrie (w.o. aardappel / papier) en polymerenindustrie (Emmen)
- ETP Midden-Drenthe en Zuidoost-Drenthe als vestigingsplaats groene industrie (biobased, agro-energie en (rest)warmte)
- industriële (rest)warmtebenutting voor productieprocessen en woningbouw, met kennisopbouw via Flexiheat
- bedrijven/kenniscluster ondergrond voor kennisexport (gasopslag/exploitatie) en nieuwe concepten (bijv. aardwarmte)
- decentrale energieopwekking op wijkniveau met slimme netten o.a. Nieuwveense Landen Meppel, Smart City Assen (met DEO)
- aanhaking mbo/hbo opleidingen en HIT/Sensor City bij Energy Academy / Colleges, alsmede bij HEC kennisprojecten
- vormgeven uitvoeringsbureau Energy Colleges (Assen) en leerwerklocaties

Focus Provincie Fryslân

Huidige rol

Strategie EV4

- Duurzaamheid is een centrale thema in het Friese collegeprogramma 2011-2015. Zowel in het algemene handelen van de provincie als voor de economische speerpunten water, agri, toerisme, zorg, metaal en energie. Bij energie ligt de nadruk sterk op uitbouw van de positie als voorbeeldprovincie voor toepassing van duurzame technologieën en decentrale energie in de landbouw (bio-energie/biogas) en de gebouwde omgeving (zonnestroom, geothermie, e.d.) om zoveel mogelijke schone energie op te wekken. De focus ligt daarbij op energie uit wind, zon, aardwarmte, biomassa en (zoet/zout) water.
- In noordelijk verband wordt ingezet op verdere clusteruitbouw en goede borging in de nationale topsector energie, alsmede programmatische aanspraak op EU-fondsen. Verder blijft de provincie actief inzetten op het 100.000 woningen- en voertuigenplan. Een apart Fryslân Development Fund (doefonds) wordt opgezet voor duurzame innovaties en de Energie Kooperaasje Fryslân (EKF) wordt opgericht om duurzame energieproductie (w.o. zonne-energie en aardwarmte) te stimuleren, met mogelijkheden voor burgerparticipatie.
- Sterke focus op (toepassing van) decentrale energie en agro-energie (met name melkveehouderij en biogas/ Groen gas), onder meer via revolving energiefonds en EKF. Versnipperde windmolens op land wordt aan banden gelegd via concentratie (o.m. kop Afsluitdijk / Klaverblad Heerenveen) en meer opbrengst met minder molens (vervanging met optie voor burgerparticipatie). Opslag van CO₂ en kernafval is uitgesloten. Blue Energy heeft hoge prioriteit, waarbij wordt ingezet op een 1^e pilot op de Afsluitdijk, mogelijk in combinatie met andere vormen van duurzame energieproductie (zon en wind).

Energy Valley is actief betrokken bij diverse Friese energieprojecten, met een sterke focus op decentrale energie, zowel met de agro- en afvalindustrie voor bio-energie, als lokale opwekking en benutting in industrie en gebouwde omgeving. Aantal toonaangevende projecten met actieve betrokkenheid van de stichting zijn (niet-limitatief):

- ontwikkeling van de Groen Gas Hub Omrin en Biogasleiding Noordoost-Fryslân (BioNOF)
- vestiging (nationaal aanjaagcentrum) Groen Gas NL in Leeuwarden
- Frisian Solar Challenge (lid bestuur en sponsor/medeorganisator business event)
- vestiging Solar Electricity Development (productielocatie zonnepanelen) in Leeuwarden
- Smart Grids Leeuwarden (Hemrik) en grootschalige uitrol zonPV via nieuwe marktmodellen (met aanjager zonnestroom)
- duurzame Afsluitdijk (lid werkgroep) met Blue Energy Pilot; launching partner World Sustainability Centre (WSC) Afsluitdijk
- grootschalig (rest)warmtenet en -opslag glastuinbouw Sexbierum

De stichting is projectmatig goed aangehaakt en het nieuwe strategieplan sluit aan bij de Friese agenda. Dit zal worden uitgebouwd met blijvende focus op bio-energie en decentralisatie. De (sub)regionale herkenbaarheid behoeft blijvend aandacht. Ondanks de stevige inzet kan Energy Valley beter worden verankerd in Fryslân. Hiervoor zal (i.s.m. provincie/gemeente) in Leeuwarden een werklocatie worden gecreëerd als voorpost dicht bij de projecten en contacten (vergelijkbaar met Noord-Holland). Daarnaast zal de zichtbaarheid en toegevoegde waarde in Fryslân worden versterkt via gerichte communicatie/marketing. Op hoofdlijnen ligt de inhoudelijke focus op:

- biogas / Groen gas, met blijvende steun huidige en nieuwe Hubs, alsmede thuisbasis en ondersteuning Groen Gas NL
- (groen) gas mobiliteit, o.m. met directe koppeling lokale productie en gebruik, alsmede varen en rijden op (bio-)LNG
- groene Afsluitdijk (als internationaal icoon), met WSC, Blue Energy Pilot en andere duurzame energieopties
- decentrale energieopwekking w.o. zonPV in woonomgeving via slimme netten / zelflevermodel (met EKF);
- blijvende steun FSC uitbouw zonPV cluster (installateurs, fabrikanten, kennis e.d.) via nieuwe product-markt-combinaties;
- (rest)warmteprojecten industrie, agro-business (glastuinbouw) en stadverwarming
- geothermie en warmte-koude-opslag in de ondergrond
- aanhaking mbo/hbo opleidingen en Wetsus bij Energy Academy / Colleges, alsmede HEC-kennisprojecten

Focus Provincie Groningen

Huidige rol

- De provincie Groningen legt sterke nadruk op kansen in groene economie en innovaties in het collegeprogramma 2011 -2015. De economische speerpunten zijn: energie, life science/healthy ageing en biobased economy. Energie wordt beschouwd als belangrijkste topgebied en de provincie zet daarbij in op een continuering van Energy Valley. De provincie zet in op uitbouw van de positie als koploper in de (nationale) energietransitie middels innovatieve energiebesparing en duurzame energieproductie. Door samenwerking in nationaal en Europees verband (focus op Noordwest-Duitsland) dient de profilering als energieregio te worden versterkt.
- Inzet op nieuw energieakkoord met bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en Rijk. Kansen op vlak van opwaardering energienet, windenergie, biovergisting, zonne-energie en aardwarmte. Revolving fund voor o.m. slimme decentrale energie (burgerinitiatieven). Concentratiebeleid wind op land (750 MW), conform POP met goede inpassing in het landschap. Focus op offshore windenergiecluster (Eemshaven) via stopcontact / werkeiland op zee, met Duitsland. Inzet op CO₂-afvang, hergebruik en opslag op zee gekoppeld aan centrales Eemshaven. BBE kansen voor biotechnologie, -chemie en agro-industrie, met Duitsland.
- Energie is een belangrijke economische motor voor Eemsdelta wat een goede inpassing in het Waddengebied vergt. Bio Based Economie en innovatieve landbouwconcepten bieden kansen voor Veenkoloniën. Ontwikkeling energiekennis via bundeling onderzoek & onderwijs over fossiele en niet-fossiele energie in Energy Academy (hbo/wo), alsmede uitbouw van de mbo-kennis. De provincie trekt gedurende collegeperiode extra middelen uit voor versterking van de energiesector (3 M€), 100k woningen/voertuigen (0,4 M€) en Energy Valley (0,685 M€). Daarnaast zal een eenmalig revolving fund energiefonds worden opgezet (3 M€).

Energy Valley is nauw betrokken bij diverse majeure energieprojecten in Groningen. De Eemsdelta, energiekennis en -diensten in Stad Groningen en BioBased Energy (w.o. Groen Gas, biomethanol, biocoal) vormen daarbij belangrijke speerpunten. Aantal toonaangevende projecten met actieve betrokkenheid van de stichting zijn (niet-limitatief):

- biomethanolproductie BioMCN (o.m. Europese NER300) en Subcoal productie Qlyte (o.m. BSRI)
- grootschalige Groen gas productie via Hubs Attero en Suiker Unie
- Energie Transitie Park Eemshaven-Delfzijl / Eemsdelta Green
- vestiging bedrijven offshore windenergie, o.m. via Eemshaven (NNOW met NOM) en ondersteunde infrastructuur opties E-hub
- werkprogramma slimme energiediensten en -apparatuur (o.m. met NOM en KEMA)
- verzamelgebouw energiebedrijven Energy Business Plaza Groningen
- energiekennisinfrastructuur, o.m. via Energy Masters HG en Energy Academy / Campus Groningen
- (mede)organisatie van internationale Energy Delta Convention (met RuG)

Strategie EV4

Groningen kent een stevige concentratie aan energieprojecten, met name in de Eemsdelta en Stad Groningen. Met de Energy Business Plaza Groningen is een dynamische verzamelplek gecreëerd voor (kantoor)activiteiten uit de energiesector. In het nationale beleid is er een sterke associatie tussen Energy Valley en Groningen, hoewel een breder doelgebied wordt bediend. De Eemsdelta, biobased energy en (slimme) energiediensten en -kennis blijven belangrijke speerpunten. Op hoofdlijnen ligt de inhoudelijke focus op:

- biomethanol (BioMCN) en biocoal productie als onderdeel biobased energy cluster
- Groen Gas productie via bestaande en nieuwe Hubs, alsmede bundelen van kennis uit ketenpartijen en instituten
- innovatieve bio-energie (productie en conversie), o.m. met agro-industrie in Veenkoloniën
- (rest)warmtenetten en industriële ecosystemen (w.o. Eemsdelta, Stad Groningen)
- slimme decentrale energiesystemen in woon- en/of werkgebieden, incl. projectmatige uitbouw MKB-diensten en services
- bedrijfsvestigingen offshore windenergie Eemshaven, incl. stimuleren (trans)nationale infrastructuur (o.m. met Duitsland)
- ondersteuning kennisbundeling in Energy Academy, incl. incubator in Groningen met stichting als first mover
- betrekken Groningse mbo-instellingen bij Energy Colleges / opzetten energievakcentra met industrie

Focus Noord-Holland Noord

Huidige rol

- Energie wordt in het collegeprogramma 2011 – 2015 vooral voor Noord-Holland Noord en Den Helder gezien als belangrijke economische pijler. Om de organisatiegraad te versterken zal een Energy Board worden opgericht met relevante publieke en private energiepartijen. Doel is met bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid op meer gestructureerde wijze invulling te geven aan een gezamenlijke economische energievisie. Onderdeel van deze verkenning is de positiebepaling van Noord-Holland Noord in Energy Valley verband, waarbij moet worden bepaald of en in welke vorm de Energy Board zal aanhaken.
- De provincie zet in op verduurzaming via ruimtelijke en economische impulsen, het stellen van energievoorwaarden en innovatiebeleid, via heldere doelen op basis van de trias energetica. Vastgehouden wordt aan de met het Rijk overeengekomen opgave van 430 MW duurzame energieproductie. Daarbij wordt geen rol voorzien in de realisatie of exploitatie, maar voor het stimuleren van innovatieve duurzame energieconcepten kan worden beschikt over een participatiefonds (85 €M), met daartegenover zekerheden bijvoorbeeld op het terrein van intellectueel eigendom.
- Voorkomen van energieverstopping via lokale oplossingen (o.a. restwarmte), efficiëntie en bewustwording. Tevens inzet op energie-innovaties zoals biovergisting, zonne-energie, osmose en getijdenenergie (blue port) via het stimuleren van innovatie, kennisontwikkeling en toepasbaarheid. Geen ruimte voor uitbreiding windmolens op land, wel mogelijkheden voor verhoging productiecapaciteit door repowering bestaande molens. Sterke focus op offshore windenergie, mede voor de kust van Noord-Holland ter ondersteuning van het offshore kennis- en bedrijvencluster in Den Helder.

Bij de start van Energy Valley 3 is voor Noord-Holland Noord een aparte accountmanager aangesteld. In overleg met de provincie is dit omgezet naar thematisch ondersteuning, conform de andere provincies. In Haarlem (provinciehuis) is wel een uitvalslocatie gecreëerd om de Noord-Hollandse projecten en contacten maximaal te bedienen. De projectfocus ligt op decentrale energie (warmte en elektriciteit), bio-energie en offshore windenergie. Aantal toonaangevende projecten met actieve betrokkenheid van de stichting zijn (niet-limitatief):

- automatiseringssysteem DOWES voor offshore windenergie
- vestiging turbinefabrikant EECT in Den Helder
- getijdenenergie pilot Tocardo Afsluitdijk
- duurzaam glastuinbouwgebied / Energie Transitie Park Agriport A7, incl. vergister
- Smart Grids pilot in De Draai Heerhugowaard
- biogas/groen gas via vergisting bij HVC
- bioraffinage bermgras Opperdoes
- organisatie jaarlijkse Green Beach netwerk-event

Strategie EV4

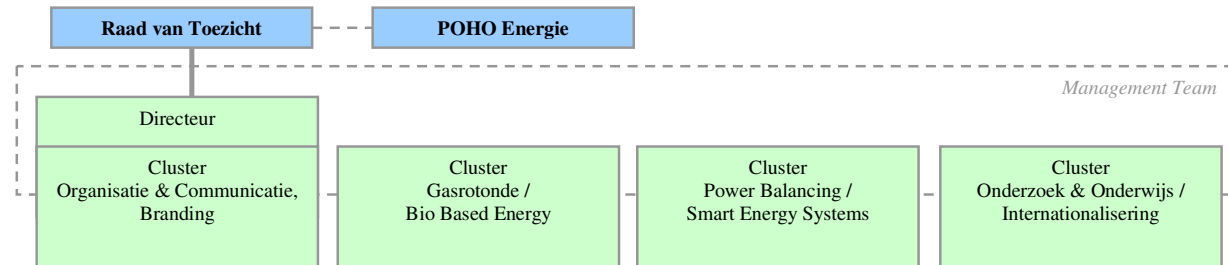
Noord-Holland Noord heeft goede energiekansen, met name op het vlak van bio-energie, decentrale energie en (offshore) windenergie. De inzet is de lokale bedrijvigheid en kennis hieromtrent uit te bouwen door implementatie te stimuleren. Daarbij zal de samenwerking met de gemeenten, bedrijfsleven (w.o. TAQA, HVC) en ECN worden versterkt (wellicht via de Energy Board) vanuit de lokale werklocatie in Haarlem. Op hoofdlijnen ligt de inhoudelijke focus op:

- uitbouw bedrijven- en kenniscluster offshore windenergie Den Helder,
- decentrale energieopwekking uit water (getijden en osmose) en zonPV
- intelligente decentrale energiesystemen in woonomgeving (o.m. Heerhugowaard)
- Groen gasproductie via hubs bij o.m. HVC en AgriportA7
- bioraffinage (w.o. torrefactie en biogas) bij lokale (agro-)industrieën
- industriële (rest)warmtebenutting voor woningen en glastuinbouw (incl. CO₂-levering)
- aanhaking bij Energy Academy / Colleges en uitbouw kenniscentrum offshore windenergie bij MCN
- valorisatie energiekennis van ECN in (regionale) toepassing, alsmede via HEC kennisprojecten;

Uitvoeringsorganisatie

Organisatiemodel

Organisatorisch zullen de werkzaamheden worden ondergebracht in een aantal hoofdclusters, met een sterke interactie tussen de clusters. De clusterhoofden vormen samen met de directie het managementteam.

Governance

De stichting legt verantwoordelijkheid af aan de Raad van Toezicht en er vindt strategische afstemming plaats via het Portefeuillehouders overleg (POHO) Energie (bestuurders betrokken provincies en gemeenten).

Formatie

De afgelopen perioden is veel expertise en een goede vertrouwensrelatie opgebouwd met de publieke en private partijen die betrokken zijn bij de energie-investeringen. Het is cruciaal deze te behouden om ook na 2011 de ontwikkelingen met kracht te kunnen blijven ondersteunen. Dit is sterk verankerd in de huidige medewerkers. Om deze aan de stichting te binden is professionalisering van de organisatie noodzakelijk, evenals contractuele zekerheden voor langere tijd, mede om de afhankelijkheid van externe inhuur te beperken. Uitgangspunt is behoud van de kernorganisatie met beperkte uitbouw voor de nieuwe taken voor de gasrotonde, internationale projectsamenwerking en versterkte branding en lobby. Daarnaast kan indien gewenst op projectniveau additionele inzet worden georganiseerd, op basis van separate financiering. Op basis van het werkpakket wordt de volgende basisformatie (in fte) voorzien.

Directie / Organisatie & Communicatie	5,5
(Groene) Gasrotonde / Bio Based Energy	4,5
Power Production & Balancing / Smart Energy Systems	4,5
Onderzoek & Opleidingen / Internationalisering	4,5
TOTAAL	19

De directeur vormt samen met het clusterhoofd Organisatie & Communicatie (O&C) de directie van de stichting. De directeur blijft daarbij naast de strategische en representatieve functie formeel eindverantwoordelijke. Het clusterhoofd O&C is verantwoordelijk voor de dagelijkse operationele leiding en organisatorische taken. De clusterhoofden van de overige clusters fungeren als meewerkend voorman en geven sturing aan de deelclusters. Samen met de directie vormen zij het MT.

De clusters bestaan verder uit vakspecialisten op specifieke deelthema's die projectmatige ondersteuning bieden. Het cluster Organisatie & Communicatie ondersteunt de basisorganisatie (secretariaat/administratie) en is verantwoordelijk voor de branding activiteiten.

Zoals aangegeven kan de internationale samenwerking snel een onevenredig beslag leggen op de kerntaken. De beoogde mankracht hiervoor in de basisformatie is louter voor coördinatie van de projectmatige inbreng vanuit de Nederlandse zijde. Dit betreft een aanjaagfunctie om met de overige inhoudelijke medewerkers uit de projectclusters tot geschikte internationale projectopties te komen. Dit is ondergebracht in het cluster onderzoek & opleidingen om te borgen dat de juiste projecten (vraaggestuurd) worden ontwikkeld en de juiste netwerken kunnen worden benaderd. De verdere ondersteuning en begeleiding van internationale samenwerkingsprojecten zal separaat moeten worden georganiseerd, met een eigen financiering.

Kosten & Financiering

Financieringsopzet

De subsidiebegroting Energy Valley 3 is voor circa 50% gefinancierd uit Koers Noord (SNN/EZ), 35% uit provincies/gemeenten en 15% uit bedrijfsleven/kennisinstellingen. Ingezet wordt op een meer gelijkwaardige publiekprivate financiering.

Publieke bijdrage

De provincies en gemeenten hebben aangegeven op een gelijkwaardig niveau bij te dragen als voorgaande periode waarmee hun bijdrage is gemaximeerd op €7,5 miljoen voor 4 jaar. Daarbij zal gezien het wegvallen van Koers Noord een andere invulling moeten worden gevonden voor de bijdrage vanuit structuurfondsen en/of Rijk. Conditie voor de publieke bijdrage is dat de private bijdrage minimaal een derde van de totale financiering bedraagt (taakstellend). Dit is als uitgangspunt voor de financiering en begroting gehanteerd.

Private bijdrage

De huidige private partners hebben reeds te kennen gegeven bereid te zijn ook voor de vervolgfase als financier op te treden, onder gelijke financiële condities als voorheen. Dit betekent dat meer private financiers verbonden dienen te worden om tot een groter privaat aandeel te komen. Dit is afgelopen periode al in gang gezet met het aantrekken van additionele private partners. Dit wordt uitgebouwd om tot de volgende dekking te komen (x 1.000 euro, excl. btw). Op pagina 23 is dit nader gespecificeerd.

Dekking

Financiers	Per jaar	Periode 4 jaar	Aandeel
Publieke partijen	1.875	7.500	65%
Private partijen	1.000	4.000	35%
TOTAAL	2.875	11.500	

Kostenraming

Op basis van het werkpakket en de geschetste financieringsruimte zijn de kosten per jaar naar hoofdpост geprognosticeerd, waarbij is voortgebouwd op de kostenstructuur van Energy Valley 3. Dit resulteert in onderstaande begroting (in 1.000 euro, excl. btw):

	2012	2013	2014	2015	TOTAAL
<i>Uitvoeringsorganisatie</i>					
Personeel	1.550	1.550	1.550	1.550	6.200
Kantoorkosten	425	425	425	425	1.700
Communicatie	300	300	300	300	1.200
Studie / Externe opdrachten	600	600	600	600	2.400
TOTAAL	2.875	2.875	2.875	2.875	11.500

De totaalkosten liggen nagenoeg gelijk aan de huidige jaarkosten van circa €2.750.000 (subsidiabele en niet-subsidiabel). De formatie kent een beperkte groei op Onderzoek & Onderwijs / Internationalisering. Daarnaast zijn er wat verschuivingen binnen de formatie. De personele inzet op CCS komt te vervallen. Mocht het in de toekomst alsnog wenselijk hier inzet op te plegen dan dient dit apart te worden ingevuld. De tijdelijke aanstelling van een kwartiermaker voor versterking van het gascluster wordt gedekt uit de post externe opdrachten. Op de volgende pagina is een gespecificeerd overzicht gegeven van de personele inzet per aandachtsgebied.

De geprognosticeerde personeelskosten liggen op een vergelijkbaar niveau als in de voorgaande periode. De beperkte formatiegroei wordt daarbij opgevangen doordat de iets langere projectperiode het mogelijk moet maken nog sterker te sturen op eigen personeel in plaats van externe inhuur. De kosten en financiering betreffen de basisorganisatie Energy Valley 4. Daarnaast kan op basis van projectspecifieke belangen extra middelen worden georganiseerd (hybride financiering). Dit zal per geval worden bepaald. Dit leidt niet tot een korting op de (publieke) basisfinanciering.

Indicatie personele inzet

	(Groene) Gasronde	Bio Based Energy	Power Balancing	Smart Energy Systems	Onderzoek & Opleidingen	Internationale Samenwerking	Branding & Lobby	Interne Organisatie	TOTAAL
Cluster Directie / O&C	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,75	1,6	1,9	5,5
<i>directeur</i>						0,3	0,3	0,2	0,8
<i>clusterhoofd</i>							0,5	0,5	1
<i>directiesecretariaat</i>						0,2	0,3		0,5
<i>communicatiemedewerker</i>	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,5		2
<i>secretariaat/administratie</i>								1,2	1,2
Cluster GG / BBE	1,25	3,25	0	0	0	0	0	0	4,5
<i>clusterhoofd</i>	0,5	0,5							1
<i>clustersecretariaat</i>	0,25	0,25							0,5
<i>medewerker groen gas</i>	0,5	1							1,5
<i>medewerker overige biofuels</i>		1,5							1,5
Cluster PPB / SES	0	0	1,75	2,75	0	0	0	0	4,5
<i>clusterhoofd</i>			0,5	0,5					1
<i>clustersecretariaat</i>			0,25	0,25					0,5
<i>medewerker offshore wind / infra</i>			1						1
<i>medewerker smart grids / decentraal</i>				1,5					1,5
<i>medewerker warmtenetten</i>				0,5					0,5
Cluster O&O / I	0	0	0	0	1,75	2,75	0	0	4,5
<i>clusterhoofd</i>					0,5	0,5			1
<i>clustersecretariaat</i>					0,25	0,25			0,5
<i>medewerker energy campus / colleges</i>					1				1
<i>medewerker internationalisering</i>						2			2
TOTAAL	1,5	3,5	2	3	2	3,5	1,6	1,9	19